

CONDITIONALITEIT – KADERRICHTLIJN WATER (RBE 1)

2025

////////////////////////////////////
AANPASSINGEN FICHE (zie groene tekst):

- (1) 02/01/2025 bijkomende aanvullingen als gevolg van het gewijzigd Waterwetboek.
- (2) 04/03/2025 aanvulling onder punt 1.2 over strook die niet tot het subsidiabel landbouwareaal behoort

Door de grote druk op de waterreserves in Vlaanderen worden landbouwers aangezet tot doordacht en duurzaam omgaan met water. Om de watervoorraden en de waterkwaliteit in Vlaanderen veilig te stellen en in lijn te brengen met de Europese doelstellingen, zorgen het waterwetboek en zijn uitvoeringsbesluiten voor de omzetting van de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) in Vlaamse wetgeving.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de kaderrichtlijn water onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

- ▶ Respecteer de vergunnings- of meldingsplicht en de voorwaarden voor het onttrekken van grondwater of oppervlaktewater voor landbouwkundig gebruik
- ▶ Voorkom verontreiniging van oppervlaktewaterlichamen met fosfaten door het respecteren van de 1 meter teeltvrije strook en de 5 meter bemestingsvrije strook langs oppervlaktewaterlichamen, naast de verplichtingen die voortvloeien uit de mestwetgeving en die toegelicht worden in de fiche "Nitraatrichtlijn (RBE 2)"

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE KADERRICHTLIJN WATER

1.1 ONTTREKKING VAN WATER VOOR GEBRUIK IN DE LANDBOUW

1.1.1 Grondwater

Voor het oppompen van grondwater voor gebruik bij landbouwactiviteiten is een vergunning nodig. Die vergunning is een onderdeel van de algemene omgevingsvergunning. Welk type vergunning u nodig heeft, kunt u terugvinden op de volgende website:

<https://www.dov.vlaanderen.be/page/vlarem-rubriek-538>

Hierop gelden twee uitzonderingen:

- ▶ Winningen waarbij het water uitsluitend met een handpomp wordt opgepompt.
- ▶ Een grondwaterwinning van minder dan 500 m³/jaar waarvan het water alleen wordt gebruikt voor huishoudelijke toepassingen.

Sinds 1 januari 2010 moet elke grondwaterwinning beschikken over [een verzegelde debietmeter](#). Dat geldt ook voor grondwaterwinningen aangewend voor de irrigatie in open lucht in de land- en tuinbouw. Debietmeters zijn echter niet verplicht voor:

- ▶ grondwaterwinningen uitgerust met een handpomp;
- ▶ grondwaterwinningen voor huishoudelijke doeleinden tot maximum 500 m³/jaar.
- ▶ draineringen nodig om het gebruik of de exploitatie van bouw- en weilanden mogelijk te maken.

Ook mobiele pompen voor de irrigatie in open lucht voor land- en tuinbouw moeten over een meter beschikken. Er moet een logboek worden bijgehouden. Deze verplichting geldt niet voor mobiele pompen waarmee enkel grondwater wordt opgepompt uit één en dezelfde watervoerende laag binnen één en dezelfde vergunning. Bij het ontbreken van een meter legt Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een boete op. Bij verbreking van de verzegeling moet u dit onmiddellijk aan de VMM-buitendienst melden.

1.1.2 Oppervlaktewater

Bij onttrekking van water moet u in een verzegelde debietmeter voorzien. Het totale volume onttrokken water moet u verplicht meten en registreren. Een debietmeter is niet verplicht als de onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³ bedraagt en het gaat over:

- ▶ een onttrekking bestaande uit een weidepomp om dieren te drenken;
- ▶ een onttrekking om een spuittoestel te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken;
- ▶ een onttrekking om een water- of aalton van maximaal 10 m³ te vullen;
- ▶ een onttrekking met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief debiet kleiner dan 10 m³ per uur. Indien de pomp meerdere haspels voedt, telt het effectief debiet van de gezamenlijke haspels;
- ▶ zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrinkpoelen.

De voorwaarden voor het capteren van oppervlaktewater hangen af van het soort waterloop.

1.1.2.1 Watercaptatie uit bevaarbare waterlopen

Om water uit havens te mogen capteren moet u een aanvraag indienen bij het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen.

Om water uit kanalen en rivieren te mogen gebruiken/capteren:

- ▶ bij watercaptatie van minder dan 500 m³ per jaar volstaat een melding via het e-loket van De Vlaamse Waterweg nv. De algemene voorwaarden watercaptaties minder dan 500 m³ kunt u terugvinden op: [algemene_voorwaarden_watercaptaties_minder_dan_500_m3_0.pdf \(vlaamsewaterweg.be\)](#)
- ▶ bij watercaptatie vanaf 500 m³ per jaar is een captatievergunning verplicht en aan te vragen bij De Vlaamse Waterweg nv. De algemene voorwaarden watercaptaties meer dan 500 m³ kunt u terugvinden op: [algemene_voorwaarden_watercaptaties_meer_dan_500_m3_1.pdf \(vlaamsewaterweg.be\)](#)

1.1.2.2 Watercaptatie uit onbevaarbare waterlopen

Om water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht te onttrekken moet u een onttrekkingsticket aanvragen via het e-loket www.wateronttrekking.be.

- ▶ Een tijdelijke captatie moet u melden aan de waterloopbeheerder. De waterloopbeheerder kan dan nagaan of de waterbeschikbaarheid en onttrekkingen niet uit evenwicht zijn. Om dit vlot te laten verlopen, is er een e-loket wateronttrekkingen. voor alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten, beheerd door de gemeentes, de polders en wateringen, de provincies en de Vlaamse Milieumaatschappij.
- ▶ Voor een permanente installatie voor de onttrekking van water moet u een machtiging aanvragen via het e-loket www.wateronttrekking.be.

1.1.2.3 Onttrekkingsverbod voor kleine, ecologisch zeer kwetsbare waterlopen

De provinciegouverneur heeft de bevoegdheid om in periodes van droogte en waterschaarste onttrekkingsverboden in te stellen en mag ook preventief onttrekkingsverboden en -beperkingen instellen voor kwetsbare waterlopen.

- ▶ permanent onttrekkingsverbod: ecologisch zeer kwetsbare waterlopen zijn waterlopen met een hoge ecologische waarde én een klein debiet. Als er water wordt onttrokken, heeft dit direct een grote impact. Daarom stellen de provinciegouverneurs van Limburg, Antwerpen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant voor de kwetsbare waterlopen op hun grondgebied, een permanent onttrekkingsverbod in. In Oost-Vlaanderen geldt een zomer-captatieverbod voor deze waterlopen (tussen 1/04 en 31/10).

Waar er welk type onttrekkingsverbod geldt, kunt u raadplegen op www.wateronttrekking.be of op [de kaart met onttrekkingszones \(Vlaamse Milieumaatschappij-VMM\)](#). Deze kaarten geven de actuele onttrekkingsverboden aan. Als er extra onttrekkingsverboden ingesteld worden, wordt de kaart meteen geactualiseerd.

- ▶ Tijdelijk onttrekkingsverbod: in functie van de droogtetoestand kunnen de provinciegouverneurs ook tijdelijke onttrekkingsverboden instellen voor de ecologisch kwetsbare waterlopen op hun grondgebied.
- ▶ Voor overzicht van permanente en tijdelijk ingestelde onttrekkingsverboden: zie [Droogtemaatregelen | Vlaanderen.be](#)

1.2 VERPLICHTE VEREISTEN TER BEHEERSING VAN DIFFUSE BRONNEN VAN VERVUILING DOOR FOSFATEN:

Naast de beheerseisen die van toepassing zijn op basis van de nitraatrichtlijn en die voorvloeien uit de mestwetgeving en die opgenomen zijn in de fiche "Nitraatrichtlijn (RBE 2)", gelden in dit kader de bepalingen die met betrekking tot de bufferstroken zijn opgenomen in het Vlaamse Waterwetboek.

Concreet houdt dit in dat u langs alle oppervlaktewaterlichamen, landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud het volgende naleeft:

- ▶ 1 m teeltvrije strook (geen grondbewerking, bovenop de hierna vermelde beperkingen op het gebruik van pesticiden en bemesting);
- ▶ 5 m bemestingsvrije strook (10 m langs hellingen en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is in deze strook verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing.

Ook moet u langs alle oppervlaktewaterlichamen een pesticidevrije strook van minstens 1 m respecteren op basis van de beheerseisen voortvloeiend uit de verordening voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen (RBE 7). Langs de waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) moet u 3 m pesticidevrije strook respecteren op basis van de norm 'Bufferstroken langs waterlopen' (GLMC 4).

De oppervlaktewaterlichamen zijn alle waterlopen opgenomen in de VHA (op het e-loket in het blauw aangeduid) en de oppervlaktewaterlichamen die geen deel uitmaken van het VHA-waterloppennetwerk (op het e-loket in het paars aangeduid).

In 2025 mogen op percelen in gebiedstypes 2 en 3 waarop als hoofdteelt een nitraatgevoelige teelt wordt verbouwd langs een waterloop opgenomen in de VHA, geen nitraatgevoelige teelten aanwezig zijn in de strook tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van die waterloop. Op deze strook van 5 meter, in het gewijzigde Waterwetboek beschermingsstrook genoemd, mogen naast het al geldend bemestingsverbod, ook geen pesticiden gebruikt worden. Dit geldt namelijk als een beheerseis voortvloeiend uit de richtlijn duurzaam gebruik van pesticiden (RBE 8).⁽¹⁾

Ook indien tussen de VHA-waterloop en het perceel een strook aanwezig is die niet tot het subsidiabel landbouwareaal behoort, zoals wandelweg, dan mag op het gedeelte van het perceel dat nog binnen de strook van 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de waterloop gelegen is, geen nitraatgevoelige teelt voorkomen. Op het overlappende gedeelte van het perceel met de 5 meter beschermingsstrook blijft het bemestingsverbod en verbod op het gebruik van pesticiden gelden.⁽²⁾

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Alle oppervlaktewaterlichamen worden in het paars voorgedrukt op de fotoplannen van de verzamelaanvraag (paars gearceerde polygonen). Dit zijn de oppervlaktewaterlichamen die niet als waterloop zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).

Op de fotoplannen zijn eveneens blauwe gearceerde polygonen en blauwe stippellijnen terug te vinden. Dit zijn de waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).

Ook kunt u voor elk perceel zien tot welk gebiedstype het volgens de mestwetgeving behoort.

Met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u eveneens terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'water – 3m fytovrij/1 m teelt- en 5 of 10 m mestvrij als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.

3 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Overzicht van de wettelijke verplichtingen en van de verschillende gevallen waar een vergunning of melding nodig is en van wie de vergunning verleent: [Wettelijke verplichtingen | Landbouw en Visserij \(vlaanderen.be\)](#).
- ▶ Contactgegevens Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) [Contact – Vlaamse Milieumaatschappij \(vmm.be\)](#).
- ▶ Meer info over de werking van het e-loket wateronttrekking vindt u bij [Melding voor het onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop](#) (Vlaanderen) of [Water onttrekken uit onbevaarbare](#)

[waterlopen](#) (Vlaamse Milieumaatschappij - VMM). Bekijk ook het [webinar e-loket captatie onbevaarbare waterlopen](#).

4 NIEUW IN 2025

Eind 2024 heeft het Vlaams Parlement een decreet aangenomen dat het decreet over het integraal waterbeleid (Waterwetboek) en het Mestdecreet wijzigt. De wijzigingen hebben een belangrijke impact op de mestafzetruimte wat van invloed is op de mestbalans. Meer informatie over deze wijzigingen zijn terug te vinden op de website van de VLM: [Nieuwe mestmaatregelen vanaf 2025 | Vlaamse Landmaatschappij](#).

Zo mogen vanaf 2025 **percelen met als hoofdteelt mais en late aardappelen** zonder voorteelt pas vanaf 16 maart bemest worden **met meststoffen van type 2 en 3, zoals vloeibare dierlijke mest en kunstmest**. Op percelen in gebiedstypes 2 en 3 waarop als hoofdteelt een nitraatgevoelige teelt wordt verbouwd langs een waterloop die opgenomen is in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA), mogen geen nitraatgevoelige teelten aanwezig zijn in de strook tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van die waterloop. Op deze strook van 5 meter, in de gewijzigde regelgeving beschermingsstrook genoemd, mogen naast het al geldend bemestingsverbod, ook geen pesticiden gebruikt worden.

Nieuw is ook dat bij de opslag van vloeibare meststoffen op landbouwgrond in niet-permanente mestzakken de afstand van de opslag tot een oppervlaktewaterlichaam ten minste 10 meter moet bedragen.

Stalmest kan zowel stro als houtkrullen, vlasleem of miscanthus bevatten.⁽¹⁾

Zowel via de verzamelaanvraag op het e-loket als met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'water – 3m fytovrij/1m teelt- en 5 of 10 m mestvrij als blauw gearceerde polygoon of blauwe stippellijnen.

Zie ook de fiche "Nitraatrichtlijn (RBE 2)".

Kunstmatige creatie van voordelen

Iedere vorm van bedrijfsorganisatie of aangifte die artificieel opgezet wordt met het oog op het veilig stellen van steunbetalingen of het verkrijgen van meer betalingen, evenals het ontlopen van verplichtingen zoals conditionaliteit ... wordt beschouwd als 'het kunstmatig creëren van voorwaarden om een voordeel te bekomen' conform artikel 62 van verordening (EU) nr. 2021/2116. Deze beoordeling zal over campagnes heen gebeuren en kan aanleiding geven tot correctieve acties.

Disclaimer

Het Vlaams Gewest heeft deze fiches met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld op basis van de meest actuele beschikbare informatie. Het Vlaams Gewest kan evenwel geen enkele garantie geven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze fiches. U mag deze informatie niet als een persoonlijk, professioneel of juridisch advies of een equivalent daarvan beschouwen.

Het Vlaams Gewest/de Vlaamse Gemeenschap kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade die u zou ondervinden door het gebruik van de informatie die in deze fiches/website is opgenomen.